

คำนำของผู้เขียน

เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ในปัจจุบัน นักศึกษาวิชาการเมืองระหว่างประเทศ ไม่ขาดแคลนตำราอ่านประกอบมากเช่นแต่ก่อน ตำราเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ ก็ได้มีอาจารย์หลายต่อหลายท่านเขียนไว้ให้นักศึกษาใช้ค้นคว้า ในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เช่นกัน มี นโยบายต่างประเทศจีนคอมมิวนิสต์ ของ ดร. เขียน ธีระวิทย์ เป็นอาทิ

หนังสือเล่มนี้ถือกำเนิดมาจากเจตนาารมณ์ของข้าพเจ้า ที่ปรารถนาจะให้นักศึกษาตลอดจนผู้ที่สนใจในวิชาการแขนงนี้ ได้มีเอกสารประกอบการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกเล่มหนึ่ง ในขั้นต้นทีเดียว หนังสือนี้เป็นวิทยานิพนธ์ที่ผู้เขียนเขียนเสนอต่อมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย และได้เขียนเสร็จในเดือนมกราคม 2515 คือก่อนที่ประธานาธิบดีนิกสันจะออกเดินทางไปเยือนปักกิ่ง ตามคำเชิญของนายโจว เอิน-ไหล ในการปรับปรุงเป็นหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าข้อสรุปต่าง ๆ ยังใช้ได้อยู่ ดังนั้นที่จะมีการต่อเสริมเติมแต่งก็เป็นเพียงในเรื่องรายละเอียดเท่านั้น

การที่ย้ำไว้ในวรรคก่อนว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเอกสารนั้น มิได้หมายความว่าทั้งเล่มเป็นเอกสาร และปราศจากความคิดเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้าเลย ที่ย้ำเช่นนั้นก็เพื่อชี้ลักษณะเฉพาะของหนังสือที่ว่า (ก) ใช้เอกสารจากแหล่งต้นตอเป็นหลักในการวิเคราะห์วิจัย เช่นเมื่อเขียนเรื่องเกี่ยวกับสหภาพโซเวียต ๆ ก็ใช้เอกสารที่มาจากสหภาพโซเวียต ๆ ทำการวิจัย เป็นต้น (ข) พยายามยกถ้อยแถลง หรือความคิดเห็นที่เป็นทางการของผู้ที่มีส่วนกำหนดนโยบายต่างประเทศของประเทศนั้น ๆ มากล่าวไว้ในหนังสือให้มากที่สุดเท่าที่จะไม่ทำให้เสียรส และ (ค) นำเอาเอกสารสำคัญ ๆ ในเรื่องนโยบายต่างประเทศและการดำเนินกลยุทธ์ เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล ของประเทศไทยและจีนมาแปลไว้ท้ายเล่ม

ข้าพเจ้าเชื่อว่า ลักษณะความเป็นเอกสารตามความหมายเช่นว่านี้ จะช่วยให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้นในปัญหาที่ว่า ผู้มีอำนาจคนใดกล่าวถึงนโยบายต่างประเทศของประเทศตนว่าอย่างไร อันจะช่วยให้การอ่านมีรสเพิ่มขึ้นตามสมควร อีกประการหนึ่งก็เพื่อช่วยให้ท่านผู้อ่านได้มีโอกาสวินิจฉัยตีความ คำพูด หรือถ้อยแถลงของผู้นำนั้น ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะไม่เหมือนหรือตรงกันข้ามกับของข้าพเจ้าก็เป็นได้ และถ้าหากจะได้มีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับปัญหานี้ หลังจากที่ท่านได้อ่านจบ อันเป็นผลจาก

การกระตุ้นทางปัญญาของหนังสือเล่มนี้แล้ว ก็นับได้ว่าข้าพเจ้าได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในงานเขียนครั้งนี้

เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้อ่านสามารถติดตามเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจะขอกล่าวถึงวิธีศึกษาที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้โดยสังเขปดังนี้ ข้าพเจ้ามองประเทศทั้งหลายว่าเป็นระบบ ๆ หนึ่ง คำว่าระบบในที่นี้ หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งลักษณะและธรรมชาติของมันถือกำเนิดมาจากส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นตัวมันเองขึ้นมา ส่วนประกอบต่าง ๆ หรือที่ในบางครั้งเรียกว่าระบบย่อยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในแง่ที่ว่าหากส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะยังผลให้ส่วนอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย และหากส่วนที่เปลี่ยนไปนั้นสำคัญ ก็อาจจะทำให้ลักษณะและธรรมชาติของระบบเปลี่ยนแปลงไปด้วย คุณสมบัติเป็นตัวอย่าง ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันแล้วมีลักษณะของมนุษย์ก็มี อาทิ เซลล์ต่าง ๆ หัวใจ และ/หรือระบบ (ย่อย) หมุนเวียนของโลหิต กระเพาะ และ/หรือระบบ (ย่อย) ทางเดินอาหาร หากทางเดินโลหิตไม่สะดวก หรือหัวใจเต้นอ่อนลง ก็จะมีผลให้มนุษย์ผู้นั้นมีอันเป็นไป เช่น อ่อนเพลีย หน้าซีด ดังนั้นเป็นต้น ตัวอย่างส่วนประกอบของประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งระบบการเมือง ก็เช่น บุคคลพลเมืองของประเทศนั้น ๆ สถาบันครอบครัว สถาบันการผลิต และการกระจายจ่ายปันทางเศรษฐกิจ รัฐบาล (ถ้ามี) และรัฐบาล เป็นต้น

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ ในบางครั้งระบบที่เรากำลังวิเคราะห์อยู่นั้น อาจจะเป็นระบบย่อยของระบบใหญ่ขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งก็ได้

ความจริงการมองระบบการเมืองในแง่ระบบนี้ไม่ใช่ของใหม่ นักคิดรุ่นใหม่ๆ เช่น ศาสตราจารย์ เดวิด อีสตัน ศาสตราจารย์ เกเบรียล เอ. อัลมอนด์ และศาสตราจารย์ จี. บิงแฮม เพาเวลล์ จูเนียร์ ก็ได้เคยแนะนำไว้นานแล้ว¹ อย่างไรก็ตาม ตามความคิดของข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านเหล่านี้ยังไม่ได้เอ่ยถึงลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบการเมือง นั่นคือ การที่ระบบการเมืองทุกระบบดำเนินชีวิต ทำกิจการของตน ทั้งภายในและภายนอกระบบอย่างมีจุดมุ่งหมาย ส่วนปัญหาที่ว่า จุดมุ่งหมายดังกล่าวของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ จะมีอะไรบางอย่างนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายของระบบนั้น ๆ ในช่วงเวลานั้น ๆ

¹ ท่านที่ปรารถนาจะหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องนี้อาจหาได้จากหนังสือเหล่านี้ D. Easton, *A Framework for Political Analysis* (N.J. : Prentice-Hall, 1965) ; G.A. Almond and G.B. Powell, *Comparative Politics: A Developmental Approach* (Little Brown, Co., 1966).

(จ)

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า สมมติฐานของวิธีศึกษาวิธีนี้ คือคณะรัฐบาลของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ย่อมจะเลือกทางประพฤติปฏิบัติที่ดีที่สุดที่คณะ ฯ คิดว่าจะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่ได้วางไว้

ดังนั้น ในการดำเนินเรื่องเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ จึงจำเป็นต้องอยู่ที่ต้องกล่าวถึง ธรรมชาติ วัตถุประสงค์ และเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของระบบการเมืองนั้น ๆ ก่อน ต่อมาก็จะพิจารณาระบบนั้น ๆ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใหญ่ขึ้นไปอีกลำดับขั้นหนึ่ง นั่นคือ ระบบสังคมนระหว่างประเทศ จากนั้นจะได้ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์แวดล้อมของระบบที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ในขั้นสุดท้ายก็จะเป็นการวิเคราะห์การปรับตัวของระบบ ซึ่งต้องการจะให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมอันใหม่ให้มากที่สุด ในอันดับแรกจะเป็นเรื่องราวของสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับประเทศไทยจะเป็นส่วนต่อมา และจะมีลักษณะสังเขปกว่าส่วนแรก

ก่อนจบคำนำนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอแสดงความขอบคุณต่อองค์กรและบุคคล ซึ่งได้กรุณาช่วยให้หนังสือนี้เป็นรูปร่างขึ้นมา ดังต่อไปนี้ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ให้ทุนการศึกษาต่อชั้นปริญญาโท ศาสตราจารย์ เดวิด อี. เพาเวลล์ ที่ได้ช่วยขัดเกลา อบรมให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบโซเวียตฯ อาจารย์เหลียง เซ้า-ช้วน ที่กรุณาเขียนคำนำให้ คุณวิสุทธิ โปธิแทน ที่ได้ช่วยอ่านต้นฉบับภาษาไทยให้ และผู้ที่ไม่อาจลืมได้ คือ วิรัชดา อ่องสุรกันย์ ภรรยาของข้าพเจ้าที่ได้ช่วยค้นคว้า และพิมพ์ต้นฉบับภาษาอังกฤษบางตอน ตลอดจนความอดทนของเธอ ตลอดระยะเวลาที่ใช้เขียนหนังสือเล่มนี้

ฉันทิมา อ่องสุรกันย์

คณะรัฐศาสตร์, มธ.
กันยายน 2515